

Rya kyrka

Lunds stift

Fasad mot sydöst.

Kulturhistorisk karakteristik och bedömning

KRISTINA SIMONSSON, 2016-11-21

jais
arkitekter

Svenska kyrkan
LUNDS STIFT

Rya kyrka

Rya församling, Örkelljunga pastorat, Åsbo kontrakt, Lunds stift
Rya socken, Eket 1:103, Örkelljunga kommun, Skåne län, Skåne

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön

Rya kyrka ligger i samhället Eket i nordvästra Skåne vid foten av Hallandsåsen, cirka åtta kilometer från kommuncentrat Örkelljunga. Landskapet är kuperat och skogrikt med inslag av småbruten åker- och betesmark. E4:an går längs med samhället.

Kring Eket finns flera fornlämningar och trakten har historiskt tidigare varit mer bebodd än övriga delar av Örkelljunga kommun. Från 1000-talet och framåt började etableringen av byar och ensamgårdar i trakten. Vid denna tid ökade temperaturen vilket kan ha bidragit till bättre förutsättningar för odling. En annan orsak till befolkningsökningen var järnframställningen som 1100-1600 var en viktig näring. Här fanns sjö- och myrmalm samt skog till bränsle för att utvinna järnet. Jordbruk har aldrig varit huvudnäring i skogsbygden, utan vid sidan om boskapsskötsel har olika binärningar som kolning, tjärning, hantverk som vävning och tillverkning av redskap, korgar mm bidragit till försörjningen. Genom Eket går den gamla färdvägen mellan Helsingborg och Stockholm, kallad Kungsvägen. Sockennamnet Rya är skriftligt belagt först 1503. Namnet har betydelsen röja i skogen.

Förmodligen har Herrevadskloster ägt jordegendomar i Rya socken.

På 1830-talet genomfördes skiftet i Rya och Eket då markerna delades in i större enheter vilket ledde till nyodling och effektivisering. Skiftet fick dock inte lika stora konsekvenser i skogsbygden som på slätten. De flesta gårdar låg kvar i de små byarna. Vid järnvägens tillkomst 1894 förflyttades centrum från det gamla sockencentrat och byn expanderade med nya verksamheter och skolhus, missionshus, sparbank byggdes. Flera gatuhus i trä uppfördes längs den historiska landsvägen. Skogsavverkningen med tillhörande industrier ökade med bättre transporter. Järnvägen lades ner 1968. Idag går tre tidsåldrars huvudvägar vid Eket, Kungsleden, Riksleden och den nya E4:an.

I dagens Eket bor drygt 400 personer. Bebyggelsen är enfamiljshus från olika perioder under 1900-talet. Längs Kungsvägen ligger en del äldre trähus. I byn finns F-6 skola, bygdegård och ett par industrier varav Ekets mekaniska är den största arbetsgivaren. Servicen finns däremot i Örkelljunga.

Vid det gamla sockencentrat i Rya ligger Rya kyrkoruin som är fornlämning. En golfbana är anlagd vid kyrkoruinen. I Ingeborrarp finns ett friluftsmuseum med en gård som är byggnadsminne. Dessa ligger på andra sidan motorvägen, avskärmade från Eket.

Kyrkoanläggningen omges av gator åt två håll, Stinsens väg och Kyrkvägen med enfamiljshus. Järnvägen gick längs Stinsens väg, den gamla stationen finns kvar, nu som bostadshus. Nordost ligger kyrkans stora parkering, församlingshem och ekonomihus till kyrkogårdsförvaltningen. Sydost om kyrkan är en trädrida i slutningen mot E4:an vars trafikljud är påtagliga på kyrkogården.

Kyrkobyggnaden

Rya gamla kyrka

Den nuvarande kyrkan har haft en medeltida föregångare som är bevarad som ruin i Rya tre kilometer från den nuvarande kyrkan. Den romanska kyrkan som sannolikt byggdes omkring sekelskiftet 1100/1200-talet bestod av långhus och rakslutet kor av sten samt platt innertak av trä. Eventuellt hade Herrevadskloster inflytande över kyrkbygget. De ägde jordegendomar i Rya socken och dopfontens utformning brukar hänföras till Herrevadskloster. På 1400-talet slogs valv som försågs med kalkmålningar. Ett vapenhus uppfördes framför sydportalen. I början av 1700-talet påtalar kyrkoherden att det regnade in genom valven. 1715 byggdes kyrkan till med en träutbyggnad och på den placerades ett torn.

Rya kyrkoruin.

Rya kyrkoruin.

Kyrkan hade blivit för liten och var i dåligt skick när sockenstämman 1856 beslutade att bygga en ny kyrka. I församlingen bodde då tusen invånare men kyrkan rymde endast 132 personer.

1875 såldes kyrkans inventarier på auktion liksom även tak, bjälklag och valvens tegel. Kvar lämnades endast gråstensmurarna som förföll fram till 1941 när kyrkoruinen restaurerades. 1957 reparerades ruinen igen, murkrönen putsades med cement och

fönsterbröstning täcktes med cementplattor. 1967 sattes en klockstapel med nygjuten klocka upp intill kyrkoruinen.

Idag används kyrkoruinen till friluftsgudstjänster och även vid dop och bröllop.

Rya nya kyrka

Ritningar till den nya kyrkan gjordes antagligen av byggmästaren och muraren J Hallberg. Ritningarna reviderades och godkändes av J F Åbom på riksantikvarieämbetet 1872. Hallberg var byggmästare vid uppförandet av kyrkan som invigdes 1875. Entreprenadssystemet ledde till bristfälligt byggda kyrkor på flera orter. Rya kyrka har haft murverksproblem från början och tegelstenar har bytts flera gånger.

1928 gjordes en renovering efter domkyrkoarkitekt Theodor Wåhlns handlingar. Teglet hade vittrat och delar av fasaden, torn och västfasad, bekläddes med halvstens Börringetegel. Ytterdörrarna byttes till nya ritade av Wåhlin. Predikstolen flyttades och byggdes om.

1949-50 gjordes en omfattande renovering under ledning av domkyrkoarkitekt Eiler Græbe. Vittrat tegel byttes. Två sidoingångar murades igen. Absidens övre del byggdes om, de små gavelspetsarna togs bort och en ny taklist murades. Papptaget byttes till galvad plåt. Nytt undergolv av betong göts. Nytt tegelgolv i sidogångarna, kalksten på trappan, brädgolv i bänkarna. Helt ny bänkinredning. Nytt altare och altarskåp tillkom. Ny ytterdörr till sakristian.

1970-71 togs bänkarna bort under orgelläktaren, utrymmet byggdes in och toalett, sakristia och kapprum inreddes med nytt tegelgolv och ny trappa till orgelläktaren tillkom. Skärmväggen vid altaret togs bort. Ritningarna gjordes av arkitekt Torsten Leon-Nilson.

Fukt, saltutfällningar och vittrat tegel i murverket har varit ett bekymmer. Cementhaltig puts kan ha förvärrat problemet.

Interiör renovering gjordes 1990 då interiör och inventarier målades. 1993 renoverades fasaden, 4000 stenar byttes ut, två strävpelare murades om. Tornets fasader gjordes vattenavvisade genom ett hydrofoberande medel. Fönster, luckor och järndetaljer målades. Ny trappa och handikappram av granit tillkom. Ritningarna gjordes av Forsberg & Wikerstål Arkitektkontor.

Exteriör

Kyrkobyggnaden i enkel nygotisk stil består av ett långhus med en femsidig absid i nordöst samt ett smalt torn med spira i sydväst, alla från 1875. Fasaderna stagas av

strävpelare. Kyrkan ligger förskjuten i förhållande till den traditionella öst-västliga riktningen.

Fasaderna är ursprungligen murade av rött handslaget Ängelholmstegel lagt i renässansförband, vilket betyder vartannat skift kopp och vartannat skift löpare. Stenar är utbytta med tegel från Östra Greve och delar av fasaden har fått ett nytt lager tegel av Börringetegel utanpå den gamla fasaden. Sockeln av natursten är putsad och målad. Fasaden indelas av strävpelare mellan fönstren och i hörnen på långhuset och på absidens hörn. Murarna avslutas uppåt på långhus och absid av en takgesims med fem varierade skift. Absidens takgesims är ommurad, tidigare hade absiden små trekantsgavlar och ett veckat tak. Tornet artikuleras i hörnen av strävpelare som avtrappas i tre nivåer. I hörnen mellan torn och långhus finns trapptorn. Tornets takgesims består av utkragande skift och därunder en spetsbågsfris.

Fasad mot nordöst.

Fasad mot sydväst.

Fönsteröppningarna är stora spetsbågiga och markeras med ”ögonbryn”, ett smalt utskjutande skift ovan öppningen. Absiden och tornets fönster är något mindre än långhusets. Fönsterbågarna är av gjutjärn, indelade i rektangulära rutor och spetsbågar överst. Långhuset har innerfönster av trä. Koret har innerfönster av blyinfattat glas i järnbågar. Solbänkarna är av cement.

Tornet har i alla väderstreck dubbla spetsbågiga ljudöppningar i en spetsbågig nisch med en vitkalkad blindering ovanför öppningarna.

Kyrkan har två ingångar, huvudingången i tornet och en ingång i absiden. Dessutom finns två spetsbågiga dörröppningar i långhusets västra gavel som murades igen 1950. Huvudingången har en spetsbågig omfattning i en nisch. Öppningen är raksluten med ett tegelmurat tympanonfält. Mellan dörröppning och tympanonfält finns ett bjälklag av betong. Dubbeldörren är klädd med stående brun panel med dekorativa stora bandgångjärn. Dörren är från 1928 ritad av Wåhlin. En granittrappa med ramp från 1993 leder till ingången. Absidingången är en raktäckt dörr klädd med fernissad ekpanel från 1950 av Græbe.

Långhuset har sadeltak, absiden ett femsidigt tak och tornet en spira. Spiran har en fyrsidig flack nedre del och därovan en åttkantig spira. Varje sida har en liten gavel med ett tornur. Samtliga tak är täckta med kopparplåt i skivtäckning med vertikala och horisontella falsar. Takavvatningen är av koppar med några stuprör utbytta mot brun plåt.

Interiör

Vapenhuset i tornets bottenvåning är ljust och rymligt med högt i tak. Golvet är av tegel lagt på flatan i sicksackmönster. Väggarna och kryssvalvet är putsade och vitmålade. Valvet vilar på väggarna. Mellan valvkapporna löper profilerade lister och i valvmitten finns en takrosett. Fyllningsdörrar leder till torntrapporna till orgelläktare och tornets övre våningar.

Från vapenhuset kommer man in under orgelläktaren där man 1971 byggde kapprum, toalett och sakristia. Större delen är kapprum där golvet är belagt med rött tegel, väggarna är putsade och målade, det låga taket är klätt med vitpigmenterade brädor. En trätrappa med gråmålat spjälräcke leder till orgelläktaren. Samtliga dörrar är av ramverk med fyllningar i grått och vitt. Sakristian har golv med blå plastmatta, väggarna är putsade, målade och taket brädklätt.

En dubbeldörr leder från kapprummet in till kyrkorummet som består av långhus med upphöjt kor och absid. Slutna bänkar står på ömse sidor om mittgången som är belagd med ursprungligt tegel av gulröda åttasidiga plattor med mindre hörntärningar. Sidogångarna längs ytterväggarna har tegelgolv från 1971. Under bänkkvarteren ligger brädgolv. Väggarna är putsade och vitkalkade. Innertaket är av trä med form som ett flackt mansardtak. Det är indelat med balkar likt sparrar och profilerade lister, som bildar ett kassettak med en takrosett i varje kassetts mitt. ”Sparrarna” avslutas med en profilerad konsol och mellan dem löper en putsad spetsbågsfris. I kyrkorummet finns fyra fönster på varje långsida. Innerfönstren av trä har färgat katedralglas i ytterkanterna. Under varje fönster sitter en liten utdragbar låda för kondensvatten och därunder radiatorer.

Orgelläktaren i väster har ett tredelat mittparti som skjuter fram i rummet. Läktaren vilar på fyrsidiga pelare med kapital. Den täta läktarbarriären, målad i gult, grått och rött, utgörs av ramverk med fyllningar och ett profilerat parti i nederkant. Barriären har ett sekundärt förhöjt skyddsräcke av rundstål och glas.

Koret som är en del av långhuset nås med en trappa i två steg med grå kalksten sedan 1950. Korets golv är belagt med ursprungligt tegel likt det i mittgången medan absiden och utrymmet innanför altarringen i koret har brädgolv med textilmatta och ligger ytterligare ett steg högre. Tribunbågen mellan kor och absid är svagt spetsbågig med profilerat listverk. Absiden täcks av ett femdelat hjälmvalv. Profilerade lister sitter

mellan kapporna och som spetsbågar över de fem fönstren i absiden. Korets väggar som möter långhuset är skränade vilket gör att fönstren riktar sig mer mot kyrkorummet än om väggarna varit parallella.

I koret står predikstol, ambo och piano till vänster. Till höger finns den äldre altarprydnaden en kopia av Thorvaldsens Kristusskulptur, ljusbärare och dopfunt. Framför blockaltaret står ett fristående nytt bordsaltare så att prästen kan stå vänd mot församlingen.

Långhuset mot koret.

Långhuset mot orgelläktaren.

Dopfunten.

Predikstolen.

Från en spiraltrappa av trä i trapptornet, med ingång från vapenhuset, kommer man till en tornkammare, en enkel trätrappa leder vidare till klockvåningen. Golven är av brädor, väggarna putsade och vitkalkade. Klockstolen av furu är tillbyggd för att

rymma två klockor. Stegar leder vidare till torntoppen. Vinden som ej är inventerad nås från en liten lucka mellan andra och tredje våningen.

Inredning och inventarier

Altaret är ett murat blockaltare av rött handslaget tegel med skiva och sockel av grå kalksten, ritat av Eiler Græbe 1949-50.

Bordsaltaret är av gråmålat trä från 2016, ritat och tillverkat av Linds snickeri i Åsljunga. Altarskivan har avrundade kanter och vilar på en öppen benställning. Bordsbenen möter sargen under skivan med en halvrund form.

Altarskåpet av trä är från 1950 av Pär Siegård. Det är utformat som en triptyk med målningar av Jesus i mitten och omgivande lärjungar. På predellan och överstycket finns bibelcitater.

Altarringen är av gråmålat trä från 1875. Altarringen gick tidigare fram till väggen men har senare avkortats. Planformen är femsidig. Det öppna räcket är utformat med en arkad av spetsbågar. Knäfall och överliggare är klädda med grått tyg.

Dopfunten är av sandsten från omkring sekelskiftet 1100/1200. Foten är firsidig liksom cuppan och uppåt vidgande. På cuppan finns reliefer, på en sida Majestas Domini, på övriga sidor två änglar inom rundbågar. Cuppans hörn markeras av kolonner med huvud och en slingrande orm. Dopfunten tillskrivs den så kallade Mörarpsgruppen med fyrkantiga cuppor med likartad utformning. Dessa finns bland annat även i Mörarp, Munka Ljungby och Össjö kyrkor.

Predikstolen är av polykromt trä från 1875 men ombyggd 1928 och 1950. Målningarna är från 1964 av Gert Kaffa. Varje sida på korgen har spetsbågiga speglar med bilder av bibliska gestalter. Pelarfoten är åttkantig. Baldakinen är åttasidig med listverk och ett korskrönt torn överst.

Bänkinredningen har ritats av domkyrkoarkitekt Eiler Græbes 1949. Inredningen är sluten, uppbyggd med ramverk och fyllningar och med en profilerad list i ovankant. Spegelarna är marmorerade.

Orgeln byggdes 1970 av Anders Persson, Viken. Fasaden är indelad i fem fält med synliga metallpipor med ett högre mittparti. Vid sidorna finns två partier med träpipor.

Storklockan är ursprungligen från 1727, gjuten av Andreas Wetterholtz men omgöts 1925 av Ohlssons klockgjuteri i Ystad. Klockan pryds av bladornament och

inskriftioner.

Lillklockan från 1973 är gjuten av Ohlssons klockgjuteri i Ystad. Klockan är dekorerad med inskriftioner och kristusbild.

Klocka från 1967 i klockstapel intill Rya kyrkoruin. Gjuten av Ohlssons klockgjuteri i Ystad.

Övrigt

Ett *rökelsekar* förmodligen från 1400-talet har funnits i kyrkan men förvaras nu på församlingsexpeditionen.

Mittpartiet av altartavla från 1591 som utgörs av tio inramade fält med texter.

Kyrkogården

Kyrkogården från 1875 hade en rektangulär utbredning med kyrkan i mitten. Senare, sannolikt vid slutet av 1940-talet, har kyrkogården utvidgats åt sydost mot nuvarande E4:an.

Kyrkogården omgärdas av en mur av huggen sten, häck och en trädkrans av höga lönnar. Muren är bitvis en stödmur då kyrkogården ligger högre än omgivningen speciellt mot Stinsens väg. Enkla smidesgrindar finns i tre väderstreck. En asfalterad gång leder till entrén i tornet, en gång med betongsten går runt kyrkan, övriga gångar är belagda med singel. Det mesta av kyrkogården runt kyrkan är grässått med stenar placerade direkt i gräs, några har dock steninramning. Här finns både äldre höga stenar och låga nyare horisontella stenar.

Den vanligaste titeln är lantbrukare men här finns även flera yrken som anspelar på Eket som stationssamhälle som banvakt och stationsföreståndare. Den mest ovanliga titeln är vandringsbiodlare. En av de äldsta gravvårdarna är ett järnkors över ”enkan Ols dotter” 1878.

På den utvidgade delen är ett kvarter med gravstenar ordnade längs rygghäckar av avenbok och omgärdade med buxbom och belagt med singel. Största delen är dock även här grässådd. Minneslund, urnlund med liggande stenar i gräs och ett område för återlämnade stenar är ordnat på utvidgade delen.

Grässådd äldre kyrkogård.

Utvidgad del av kyrkogården med avenbok och buxbom.

Byggnader på kyrkogården

Sydöst om kyrkan ligger ett bårhus med fasad av rött tegel, sockel av natursten och pyramidtak täckt av shingel. Taket är utkragande på framsidan och vilar på träpelare.

Kulturhistorisk karaktärisering

Eket expanderade när järnvägen med station kom i slutet av 1800-talet. I byn finns hus från olika tider från hela 1900-talet. I byn går huvudvägar mellan Helsingborg och Stockholm från tre tidsåldrar, den gamla Kungsleden genom byn, Riksleden väster om byn och längs kyrkogården den nya E4:an. Kyrkan är en del av stationsområdet och ligger på samma väg som stationen.

Kyrkogården är mestadels grässådd vilket är vanligt i norra delen av Skåne. Den nyare delen har kvarter med utformning enligt efterkrigsideal med gravstenar längs rygghäckar och omgärdning av buxbom men stora delar är även här grässått. Viktiga och karaktärskapande för miljön är den omgärdande stenvallen och trädkransen av höga lönnar.

Rya kyrka från 1875 i Eket är byggd i enkel nygotisk stil. Den ersatte en medeltida kyrka som är bevarad som kyrkoruin tre kilometer bort.

Kyrkan har en för nygotiken representativ plan med ett resligt torn med spira och ett brett enskeppigt långhus som avslutas av en smalare femsidig absid. Fasaden karaktäriseras av spetsbågiga öppningar med gjutjärnsfönster och oputsat rött tegel. Fasaden indelas med strävpelare avtäckta med koppar liksom taket.

Rya kyrka är ett exempel på de förhållandevis enkla byggmästarritade kyrkor, lojalt uppförda enligt stilidealen under 1800-talets andra hälft, som växte fram vid sidan om arkitekternas mer speciella och prestigefulla arbeten vid denna tid. Kyrkan ingår i en samlad grupp samtida, nygotiska kyrkor i Nordvästra Skåne. Byggmästaren Hallberg var produktiv och har även ritat kyrkorna i Höja, Vedby och Västra Broby. Kyrkan i Rya är byggd under tidig nygotik. Höggotiken i Skåne var senare på 1890-talet med fler av gotikens markörer.

Kyrkan är ett typiskt exempel på de sena 1800-talskyrkor som visar övergången från ett fattigt till ett mer industrialiserat samhälle där församlingen ville bygga en mäktig och luftig kyrka istället för den mörka, lilla medeltidskyrkan.

Oputsade tegelfasader kan kopplas till nygotiken och till industrialiseringen.

Utvecklingen under 1800-talet gick från putsade gråstensfasader till nakna tegelytor, som i sin tids debatt ansågs mer äkta. Teglet i flera kyrkor har varit av låg kvalitet och i Rya har en hel del av teglet behövt bytas. En del av fasaden har klätts med nytt tegel. Exteriörens huvudgrepp är relativt oförändrat, dock är dörrarna nya, takmaterial bytt,

två ingångar är igenmurade, absidens tak och gesims är ombyggda.

Om exteriören är nygotisk saknar interiören de typiska nygotiska markörerna med höga spetsbågiga valv och tegelytor. Istället för valv är innertaket ett brutet tredelat trätak indelat med kassetter och väggarna är putsade. Trätakets detaljerade utformning och det vackra tegelgolvet i mittgången är ursprungligt och bidrar starkt till kyrkans karaktär. Kyrkorummet är en enkel ljus sal där fokus riktas mot altartavlan och den valvprydda absiden. Karaktären är en blandstil.

Interiören är förändrad och innehåller flera tidsskikt, främst från de två renoveringarna 1950 av Eiler Græbe, då nya bänkar, altare och altarbild tillkom och 1971 av Torsten Leon-Nilson då utrymmet under orgelläktaren liksom i många andra kyrkor underbyggdes med biutrymmen. Dock är altarring och predikstol kvar från 1875 men modifierade.

Bland inventarierna märks främst den medeltida fyrkantiga dopfunten från Mörarpsgruppen med detaljerade huggna bildreliefer. En teori är att dessa funtar har samband med Herrevadskloster som ägde jorlegendomar i Rya socken.

Bland övriga inventarier från den gamla kyrkan är delar av en altartavla från 1590-tal och ett rökelsekar från 1400-talet som förvaras på församlingsexpeditionen. Det finns flera rökelsekar bevarade från romansk och gotisk tid och 38 skånska rökelsekar finns på Historiska museet i Lund.

Altarskåpet, en triptyk, från 1950 är målat av Pär Siegård (1887-1961). Han samarbetade ofta med domkyrkoarkitekt Eiler Græbe. Siegård har utfört flera målningar i skånska kyrkor, främst kring Hallandsåsen. I några kyrkor har han målat stora fresker.

Rekommendationer

- På kyrkogården bör värnas mur och trädkrans vilken gärna kan kompletteras mot Stinsens väg.
- Beaktat de tekniska problem som förekommit, bör valet av puts noga studeras vid framtida exteriöra restaureringar.
- I kyrkorummets interiör bör värnas innertaket och ursprungligt tegelgolv.
- Bland inventarierna bör särskilt dopfunt och Siegårds altartavla värnas.

Skydd m.m.

Kyrkan/kyrkogården skyddas som kyrkligt kulturminne enl. 4 kap. kulturmiljölagen.

Källor och litteratur

Skåne, Landskapets kyrkor, red. Markus Dahlberg & Ingrid Sjöström, RAÄ, 2015

Underhållsplan Rya kyrka 2008-10-27, Wikerstål Arkitekter, Helsingborg, 2008

Rya gamla kyrka, Nils-Arvid Bringéus 1993

Bland stengärden och slättergubbar, tillägg till ÖP07, Örkelljunga kommun

Kyrkorivningar och kyrkobyggen i Skåne 1812-1912, Siegrun Fernlund

Skånes medeltida dopfontar, Lars Tynell, 1921

Översiktsplan ÖP07, Örkelljunga kommun, 2007,

http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/landskapsvard/kulturmiljoprogram/sarskilt-vardefulla-kulturmiljoer-i-skane/orkelljunga/Pages/Rya_Ingeborrarp.aspx

https://sv.wikipedia.org/wiki/Rya_socken

<http://www.lansstyrelsen.se/skane/sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/landskapsvard/kulturmiljoprogram/oversiktliga-kommunbeskrivningar/Pages/Orkelljunga.aspx>

Övriga uppgifter

Denna rapport, en kulturhistorisk karakteristik och bedömning av Rya kyrka, Åsbo kontrakt, har upprättats av:

Kristina Simonsson, Arkitekt SAR/MSA (rapportförfattare, inventering, foto)

Karl Johan Kember, Arkitekt SAR/MSA, (granskning) Cert. sakkunnig avseende kulturvården,

JAIS arkitekter AB, Sundstorget 3, 251 21 Helsingborg, 042-14 92 30, www.jais.se

Inventeringsdatum: 2016-09-13

Färdigställd rapport: 2016-11-21

Rya kyrka - byggnadsbeskrivning

Stomme:	Murverk – Tegel
Fasadmaterial:	Tegel
Fasadkulör:	Röd
Takform:	Sadeltak, Spira
Taktäckningsmaterial:	Plåt - koppar, falsad, förskjutna hakfalsar
Byggnadsdel:	Absid, polygonal Långhus Torn